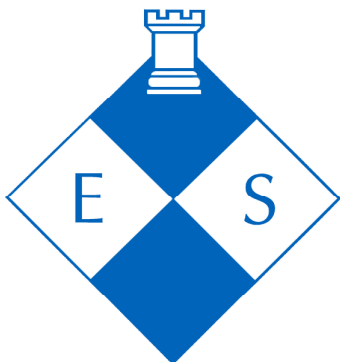

Eksjö Schackklubb

◆ 100 år 2013 ◆

Del 3 ◆ 1930-talet...

"Den stora depressionen", som blev en följd av börskraschen i USA i oktober 1929, präglade det tidiga 1930-talet. Lågkonjunkturen drabbade USA hårdast men den spred sig också till Europa och andra delar av världen.

Kulmen i Sverige nåddes 1932 genom Kreugerkoncernens konkurs, men vårt land återhämtade sig förvånansvärt snabbt. Den blågula krisen varade i knappt tre år. I USA däremot kämpade man i tio år mot enorm arbetslöshet och stor fattigdom.

Cykelsemesterns storhetstid inföll i Sverige. Många populära komedifilmer ansågs ligga på en låg nivå och 1933 myntades uttrycket "svenska pilsnerfilmer". Samtidigt skapade många svenska arbetarklassförfattare sina litterära mästerverk.

I Eksjö Stadshus höll Stadsfullmäktige sitt första sammanträde i januari 1930.

Torghandeln blomstrade. Drygt hälften av torghandlarna i Eksjö sålde kött- och charkuterivaror.

En stor lokal händelse var 1938 års jubileumsutställning. Den otroliga publiksuccén var frukten av ett enastående gott samarbete mellan hantverks- och köpmannaföreningarna samt Eksjö stad.

1933 utnämndes Adolf Hitler till rikskansler i Tyskland.

En av de förödande konsekvenserna av detta blev att Österrike annekterades 1938. Året därpå invaderades Polen och det andra världskriget bröt ut...

Aljechin dominerade

På den internationella schackscenen spelade världsmästaren Alexander Aljechin huvudrollen, trots att han knappt och överraskande förlorade titelmatchen mot holländaren Max Euwe 1935. Genom grundliga förberedelser och ett sunt leverne tog Aljechin överlägset tillbaka kungakronan i returmatchen 1937. Båda matcherna spelades i Holland.

Alexander Aljechin (1892-1946)

Aljechin vann många turneringssegrar och var extremt framgångsrik även som förstabordsspelare i Frankrikes OS-lag.

De svenska musketörerna

Svensktrion Gideon Ståhlberg, Gösta Stoltz och Erik Lundin gjorde stora framsteg nationellt och internationellt, både i matcher och i turneringsspel.

I schackolympiaden i Warszawa 1935 deltog 20 nationer. USA infriade sitt favoritskap, medan Sveriges andraplats var en överraskande framgång. Trion Ståhlberg, Stoltz och Lundin, "De tre svenska musketörerna", bidrog stort till de oöverträffade svenska framgångarna.

19-mannamatch mot - Anneberg!

Söndagen den 21 januari 1932 spelades en 19-mannamatch mot Annebergs SK! Det är ett stycke småländsk schack-historia, ty sannolikheten för att de båda klubbarna åter ska kunna mönstra 19 spelare till en vänskapsmatch på en söndag är i det närmaste obefintlig.

Matchen vanns av Eksjö med $13\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$.

Så här blev de individuella resultaten (Eksjöspelarna nämnda först): A Dehlin-J Wiman 0-1, G Richard-S Bengtsson 0-1 L Dolk-V Bengtsson 1-0, E Eriksson-H Äng 1-0, C F Fagerström-V Svensson remi, Hj. Carlsson-S Karlsson 1-0, S Helander-B Ekeröth 0-1, H Falk-R Appelgren 1-0, E Ring-H Bengtsson remi, Å Sjöholm-A Bengtsson 1-0, N Carlsson-Y Bengtsson 1-0, E Andersson-H Blom remi, H Svensson-H Eriksson 1-0, N Hjelm-O Jonsson 1-0, V Gustavsson-B Malmberg 1-0, N Lindberg-G Blomkvist 1-0, F Sundblad-G Olsson 1-0, N Dehlin-U Lekström 0-1.

Blixtschack i Talludden

En speciell typ av kamratlig samvaro blev de årliga blixturneringarna i Talludden, några kilometer utanför Eksjö. Spelet försiggick ute i det fria, varefter en kräftsupé avslutade dagen

Blixturneringen den 12 augusti 1934 gav för de främsta följande resultat:

- 1) Åke Sjöholm $13\frac{1}{2}$ poäng, penningpris
- 2) Hans Falk $12\frac{1}{2}$, hederspris 3-5) Sture Engqvist, Lennart Dolk och Nils Carlsson, alla 10, 6) Harry Svensson 9, 7-8) Axel Dehlin och Birger Elfström, båda 8.

Med tanke på resultaten ovan är denna bild med stor sannolikhet tagen just vid 1934 års tävling.

På bordets vänstra sida nedifrån ses Paul M Johansson, Åke Törning, Nils Carlsson, Fredrik Thorsten, Sture Engqvist, Axel Gunning, Bertil Skogler och Axel Dehlin (med ordförande-klubban). På bordets högra sida nedifrån ses Åke Sjöholm, Åke Wihlborg, Harry Svensson, Birger Elfström, Herbert Dehlin, Oscar Thello, Lennart Dolk och Nils Hjelm. Fotot togs av Hans Falk.

Erik Eriksson - spelare och ledare

Erik Eriksson föddes i Stockholm 1904.

15 år gammal tog han anställning som musikelev vid Kalmar Regemente i Eksjö. Han fick sin första underbefälsgrad två år senare.

1926 gifte han sig med Eksjöflickan Eva (f. Dolk). På 1950-talet var Eva Eriksson Damklubbens ordförande, men det återkommer vi till.

1937 utnämndes Erik till musiksergeant, men redan året därpå tog han avsked för att tillträda en vaktmästartjänst vid Eksjö Sparbank.

Genom aktivt medlemskap i både Eksjö Orkesterförening och Eksjö Musikkår kunde han hålla musikintresset vid liv.

Föregående krönika avslutades med en liten notis om att Erik Eriksson gjorde tävlingsdebut med en blygsam sjundeplacering i klubbens höstturnering 1929.

Ingen kunde då ana vilken enorm tillgång han skulle bli för klubben, framför allt som teorikunnig spelare, men även som outtröttlig ledare.

År 1931 spelades det första officiella Eksjömästerskapet. Erik Eriksson vann. Det var raskt marscherat, men han hade insett vikten av att studera de stora mästarnas partier samt att läsa in och förstå deras spelöppningar. En svår och snårig "genväg".

Damgambit

Eksjömästerskapet den 15 februari 1931

Vit: **E Eriksson** Svart: **Gustaf Richard**

1.c4 e6 2.Sc3 Sf6 3.Sf3 c6 4.d4

Här hade vit möjligheten att utmana med 4.e4, men vit väljer upptrampade stigar.

4... d5 5.e3 Sbd7 6.Ld3 dxc4

Meranerförsvaret.

7.Lxc4 b5 8.Ld3 Lb7

Vid den här tiden spelades Lundins specialvariant 8...b4 ofta.

9.Dc2

9.0-0 eller 9.e4 är att föredra.

9... a6 10.e4 h6?

En onödig försiktighetsåtgärd. Den logiska fortsättningen är förstås motstöten 10...c5.

11.a3?

Vit besvarar artigheten. 11.d5! Sxd5

12.Sxd5 cxd5 13.0-0 Le7 14.a4 ger vit en fördelaktig ställning.

11... c5 12.Le3 Tc8

Ett logiskt drag. Även irritationsdraget 12...Sg4 var värt beaktande.

13.Td1 Dc7

Svart borde prövat 13...b4 13.axb4 cxb4 15.Db3 Dc7 16.Se2 Lxe4, även om vit får viss kompensation för bonden.

14.Dd2 c4 15.Lb1 Le7 16.d5 exd5

17.exd5 Ld6 18.g3 Sb6

Efter det naturliga 18...0-0 19.0-0 Tfe8 uppstår en obalanserad och svårbedömd ställning.

19.Lxb6 Dxb6 20.De2+ Kd8 21.0-0 Te8 22.Dd2 Tc5

Svarts kristallklara spelplan är att erövra centrumbonden, men hans kungsställning inger betänkligheter. En tänkbar möjlighet var 22...Kc7 och 23...Kb8. **23.Sd4 Lxd5??**

Med kungen indirekt beskyjuten av vits dam och torn borde svart anat faran...

kongresstävlingar i klass I. 1946 spelade han först SM i Motala och sedan NM i Köpenhamn. Han vann många fina partier, även mot etablerade spelare, i dessa tävlingar. Märkligt nog misslyckades han ändå att bli mästarklassspelare.

1954 års distriktsmästerskap blev en fullträff för Erik Eriksson. I kvalet eliminerade han Harry Stedt, Jönköping, Olle Smedberg, Huskvarna och Erik Damberg, Ankarsrum. I finalen blev det dubbelt Eksjö i topp. Slutställning: Erik Eriksson $2\frac{1}{2}$, G Robért 2, Erik Larsson $1\frac{1}{2}$ (Tranåsspelaren som några år spelade för Huskvarna ASK), Gideon Claesson, Huskvarna $\frac{1}{2}$ poäng.

Vänskaps- och pokalmatcher ersattes så småningom av distriktsmatcher och regelrätt seriespel på klubbnivå. På 50-talet startade Fyrstads - en årlig kamp mellan 20-mannalag från Eksjö, Nässjö, Tranås och Vetlanda.

I mer än fyra decennier var Erik en lojal och framgångsrik lagspelare i alla dessa konstellationer.

Redan 1930 blev Erik Eriksson vald till revisor i klubben. Det är en fröjd att se hans och Hjalmar Carlssons prydligt handskrivna revisionsberättelser. 1937 blev Hjalmar Carlsson (senare Fjällhed) kassör och Erik fick Sture Engkvist som ny revisorskollega.

1939 blev Erik Eriksson sekreterare efter journalisten Paul M Johansson. Uppenbarligen skötte Erik sitt uppdrag perfekt, ty han blev omvald hela tretton gånger.

Under hela sin aktiva tid var Erik en av de tre som ingick i turneringskommittén.

Verksamhetsåret 1954-55 åtog sig Erik ordförandeskapet i klubben. Han var även ordförande 1960-61 och därefter vice ordförande i tre år.

Under några år på 50-talet ställde han dessutom sina krafter till förfogande som sekreterare i distriktsförbundet.

Det är få som klarar att kombinera så omfattande administrativa sysslor med aktivt tävlingsspel på lokal- distrikts- och riksnivå. Erik var en av dem.

75 år gammal avled Erik Eriksson den 30 december 1977.

Övriga matcher

I övriga arrangerade vänskapsmatcher blev det ömsom vin ömsom vatten.

Mot Nässjö blev det 1933 en knapp 8-9-förlust, medan det året därpå slutade oavgjort, $7\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{2}$.

1934 blev det en knapp förlust, $8\frac{1}{2}$ - $9\frac{1}{2}$, mot Huskvarna ASK,

1936 blev Jönköpings SS än en gång för svåra, $4\frac{1}{2}$ - $18\frac{1}{2}$.

I slutet av 1937 besegrades Vetlanda med $9\frac{1}{2}$ - $6\frac{1}{2}$.

Under 25-årsjubileumsåret 1938 fick Eksjö SK ett framgångsrikt matchfacit: segrar mot Sommens SK med $12\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$, mot Tranås SS med $10\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ och slutligen mot Oskarshamns SS med $9\frac{1}{2}$ - $4\frac{1}{2}$.

Smålands Schackförbunds tävlingar

Varje år arrangerade Smålands Schackförbund individuella tävlingar i Nässjö, varvid spelarna var indelade i klasser och 4-mannagrupper. För Eksjö var 1936 ett särskilt framgångsrikt år med hela fem gruppsegrare: Lennart Dolk, Harry Svensson, Sven Andersson, Nils Robarth och B Lindhe.

Lagtävlingar, 6-mannalag, spelades under påskhelgen. Eksjö SK deltog regelbundet utan att någon gång kunna hemföra slutsegern.

Paul M Johansson, sekreterare

Paul M. Johansson (1896-1973) blev känd som en frejdig sportjournalist under signaturen Peemji. Han var livligt engagerad i Eksjö Gymnastik- och Idrottsklubb (EGIK), där han var både ledare och administratör i många år. Hans musikintresse är omvittnat.

Att Paul M. Johansson var sekreterare i Eksjö SK under två år i slutet av 1930-talet garanterar god dokumentation. Resultattabellerna avslöjar att han själv aldrig spelade ett enda tävlingsparti!

Bilden är ett självporträtt.

Klubbens 25-årsjubileum refererades utförligt av "Peemji" i Tidskrift för Schack 1938. Det intressanta tidsdokumentet följer här in extenso.

Eksjö schackklubb har firat 25-årsjubileum

Eksjö Schackklubb som bildades 1913 högtidlighöll lördagen den 9 april sitt 25-årsjubileum med en festlighet å Eksjö stadshotell. Densamma fick ett värdigt och för alla festdeltagare angenämt förlopp. Förutom klubbens nuvarande aktiva medlemmar hade en del f.d. medlemmar, bland dem sådana som voro med under de första verksamhetsåren, infunnit sig. Smålands Schackförbund representerades av sin ordförande herr Bylander, Norrahammar.

Klubbens sekreterare, Paul M. Johansson, för dagen festmarskalk, hälsade gästerna och inbjöd till ett "parti god mat" liktydigt med en splendid supé.

De många talens rad inleddes av klubbens ordförande, fanjunkare Axel Dehlin, vilken gjorde några erinringar om de gångna 25 åren och om klubbens öden under dessa. Herr Bylander framförde Smålands Schackförbunds hälsning till jubilerande föreningen, inom vilken initiativet tagits till förbundets bildande samt uttalade förbundets tack för insatser som Eksjöklubben gjort inom småländskt schackliv.

Av sekreteraren lämnades en redogörelse över verksamheten allt ifrån klubbens bildande och fram till jubileumsåret.

Vid kaffet talade vice ordföranden, fabrikör G. Richard, och vände sig därvid särskilt till fanjunkare A. Dehlin, vilken alltjämt deltagar aktivt efter att ha

varit med om att bilda klubben. Herr Richard uttalade medlemmarnas tack till herr Dehlin för hans uppoftande och intresserade arbete för klubben. Juv. A. Andersson erinrade i ett tal om föregångsmännen inom klubben och deras arbete och i anslutning härtill uttalades av herr Sven Helander en erinran om bortgångna medlemmar. En tyst minut ägnades minnet av dessa.

Klubbens hedersledamot, herr J. Magni Elfström, talade därefter, vilket formade sig till en jämförelse mellan schacklivet i Eksjö förr och nu. Talaren gav senare tiders schackspelare en komplimang, men manade till ytterligare ansträngningar för att befästa Eksjö goda rykte som schackstad. Av ordföranden, herr Dehlin, uttalades ett tack till alla dem som under åren uppmuntrat klubben med gåvor i form av priser m.m. Årets Eksjömästare i schack, herr Erik Eriksson, uttalade de aktiva spelarnas tack till jubileumskommittén och därvid icke minst i avseende på den magnifika prissamling som anskaffats för jubileumsturneringen. I samband härmed vände sig herr S. Engqvist till klubbens sekreterare och klubbmästare med ett tack för hans arbete samt de trevliga anordningarna vid dagens fest.

Slutligen rikade sig herr O. Thello å de yngre spelarnas vägnar till de äldre inom klubben och tackade för de lärdomar som erhållits samt uttalade en förhoppning om att desss yngre skulle fortsätta

på den väg som de äldre utstakat. Herr P.M. Johansson avtackade dagens gäster och vände sig därvid särskilt till representanten för Smålands Schackförbund och uttalade ett tack för det alltid goda samarbetet.

Under kvällens lopp kåserade klubbmästaren om gamla och roliga schackminnen vilka senare kompletterades av de närvarande. Mot festens slut vidtog allsång av den särskilt för tillfället författade visan. Det var allvar och skämt - allt synnerligen uppskattat.

En del telegram från schackklubbar i Småland samt f.d. medlemmar anlände under aftonens lopp.

Av klubbens ordförande förrättades prisutdelning för den under hösten 1937 och våren 1938 spelade jubileumsturneringen, enligt följande:

Huvudtävlingen: 1) E. Eriksson, 19½ p., Lektor M. Ålanders hpr. 2) L. Dolk, 18½ p, Fanj. Axel Dehlins hpr. 3) S. Engqvist 16 p, Köpman Hj. Carlssons hpr. 4) Å. Sjöholm, 15½ p, "Peemjis" hpr. 5) H. Svensson, 13 p, Juv. A. Anderssons hpr. 6) Hj, Carlsson 12½ p, Fabrikör J.M. Elfströms hps. 7) R. Sundberg 12 p, Direktör E. Vingrens hpr. 8) B Elfström, 11½ p, Köpman Axel Jonssons hpr. 9) A. Dehlin 11½ p, Herr Nils Carlssons hpr. 10) S. Helander 11 p, Herr Fr. Johanssons hpr.

Pristagare från och med 11:te till 22:dre man tilldelades Schackklubbens hederspriser.

Mästarklassen: 1) E. Eriksson $6\frac{1}{2}$ p,

Herr Sven Anderssons hpr.

A-klassen: S. Helander $4\frac{1}{2}$ p,

Schackklubbens hpr.

B-klassen: I. Hellström $4\frac{1}{2}$ p,

Schackklubbens hpr.

Som minne tilldelades klubbens sekr. och turneringsledare P.M. Johansson en silvertallrik jämte en subskriberad gåva från medlemmarna.

Av ordföranden i Smålands schackförbund förrättades slutligen prisutdelning för årets serietävlingar, varvid Eksjö schackklubb erhöll förbundets hederspris som segrare i grupp II av serien. Dessutom erhöilo samtliga spelare i laget hederspriser. Dessa voro: L. Dolk, E. Eriksson, S. Engqvist, Å. Sjöholm. G. Richard. H. Svensson, R. Sundberg och Hj. Carlsson.

Avslutning

Under 1930-talet hittade klubben sin identitet. Vår- och höstturneringarna genomfördes i hela tre klasser. En bra administrativ ordning hade upprättats. Klubbutbytet hade utökats. Sommarschacket i Talludden blev en tradition.

Trots besvärande orosmoln ute i Europa och trots en alltmer spänd stämning inom de militära förbanden i Eksjö, fortsatte Eksjö Schackklubb sitt utvecklingsarbete.

Den 25 april kommer krönikan om Eksjö Schackklubb på 1940-talet.